

Euthanasie zelfdoding noemen helpt niets

Moeten we levensbeëindiging bij 'voltooid leven' registreren als zelfmoord, zoals Annemarieke van der Woude vorige week bepleitte? Dat zal niets veranderen aan de praktijk, vindt Bert Keizer.

BERT KEIZER

Filosoof en arts Bert Keizer (1947) is verbonden aan de Levenseindekliniek. Hij schrijft columns in Medisch Contact en Trouw. In 2016 verscheen 'Vroeger waren we onsterfelijk'.

Rond euthanasie denkt u waarschijnlijk ook wel eens: kunnen we er nou over ophouden? Ik ben bang dat dat niet gaat lukken. Je kunt net zo goed afspreken om het niet meer over de dood te hebben. Het werkt maar heel even. In mijn geval een minuut of tien. Dus kunnen we er niet omheen dat Annemarieke van der Woude in Letter&Geest van vorige week ('Noem die euthanasie liever zelfdoding') een aantal beweringen over de geplande dood maakt waar wel iets aan valt toe te voegen.

Ik ben bang dat zij twee vormen van zelfdoding door elkaar haalt. Allereerst heb je de heimelijke waarbij iemand achter ieders rug om op een onverwacht moment een einde aan zijn of haar leven maakt. Daarnaast bestaat er de variant waarin je in gesprek met de mensen die van je houden je leven beëindigt. Zoiets doe je nooit alleen, je geliefden zijn er bij. Veel euthanasie vindt plaats op deze manier. Het heet dan ook geen euthanasie in de documenten maar 'hulp bij zelfdoding' en mag alleen door de arts verleend worden.

Van der Woude zou graag zien dat deze 'hulp bij zelfdoding' wordt uitgeboekt als zelfdoding en niet wordt gerekend tot de euthanasiegevallen. In haar woorden:

Van der Woude maakt zich namelijk zorgen over deze vorm van euthanasie. Over die zorgen zullen we het zo hebben, maar ik begrijp niet wat er aan die zorgen gaat veranderen door de gevallen anders te registreren. Het zelfmoordcijfer voor Nederland zal er aanzienlijk door stijgen, maar daardoor zal haar bezorgdheid niet dalen.

Dan nu die zorg:

Zij denkt dat de geplande dood eerder slechte rouw geeft, vooral als het om mensen gaat die zonder de euthanasie nog wel maanden of jaren hadden kunnen leven. Ik denk dat ze, waar het om die rouw gaat, een belangrijk punt belicht, waar niet vaak over wordt gesproken. Ik heb zelf een keer meegemaakt hoe een niet-terminaal zieke vriendin op hoge leeftijd voor hulp bij zelfdoding koos en dat ik dat onprettig vond. Nou ja, onprettig, ik vond het eigenlijk een rotstreek, maar ik durfde er niets van te zeggen, want ze had het immers al moeilijk genoeg. En ik heb deze emotie vaker gehoord bij nabestaanden, dat ze het een akelige keuze vonden maar dat niet durfden te uiten. Het ligt voor de hand om te denken dat dit sterker speelt als iemand die niet terminaal is om de dood vraagt.

Overigens heb ik nog nooit meegemaakt dat iemand euthanasie kreeg en dat alleen de vertrekkende dat wilde terwijl alle achterblijvers er in stille wanhoop niet tegen durfden te protesteren. Ik heb zelf een keer een euthanasie uitdrukkelijk uitgesteld omdat ik zag dat de achterblijvers (moeder van 40, dochter van 14) er heel erg niet aan toe waren. Blijft het feit dat Annemarieke van der Woude hier iets wezenlijks aanroert.

Er is nog een reden:

Van der Woude denkt dat ik eerder om de dood zal vragen bij mijn

ernstige ziekte omdat ik zag dat mijn buurman die keuze bij vergelijkbare ellende maakte. Ik weet, wederom uit ervaring, dat het inderdaad zo werkt.

Nu zitten we met een dilemma: óf ik vroeg door die buurman eerder om de dood dan ik anders gedaan zou hebben en verspeelde daarmee een paar goede maanden, misschien jaren. Óf door het voorbeeld van die buurman heb ik een hoop ellende omzeild. Gelukkig leven we maar eens en kunnen we dit niet checken door het allemaal nog een keer over te doen.

Euthanasie, hulp bij zelfdoding, het zit in de lucht, daar kunnen we niet omheen. En natuurlijk komen mensen daardoor nu op het idee om er gebruik van te maken. In 1968 was dat niet het geval. Besmetting? Het is in ieder geval aanstekelijk, maar dat komt omdat we in een gemeenschap leven. Niet alleen haarstijl, ook vakantiebestemming, politieke kleur en wijzen van sterven worden ons aangereikt vanuit de gemeenschap waarin wij leven.

Aan het eind van haar essay steekt Van der Woude over naar de voltooid-levenwet. Ook op die wet (die er echter nog niet is) zijn haar zorgen van toepassing. En ook hier meent zij de in haar ogen negatieve gevolgen van de wet te kunnen voorkomen of beperken, door te stellen dat het om zelfdoding gaat en niet om euthanasie. Het kan zijn dat ik iets over het hoofd zie in haar betoog, maar ik kan mij niet indenken dat deze praktijken zullen veranderen door ze anders uit te boeken.